על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד אמרי נהרדעי דיקא נמי דקתני או שמסרן לבנו ובתו הקטנים חייב הא לבנו ולבתו הגדולים פטור מכלל דלאחרים לא שנא גדולים ולא שנא קטנים חייב דאם כן ליתני קטנים סתמא שמע מינה אמר רבא [א]הלכתא שומר שמסר לשומר חייב לא מבעיא שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו אלא אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר חייב מאי טעמא דאמר ליה את מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה: אתמר פשע בה ויצאת לאגם ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב רבא משמיה דרבה אמר *פטור אביי משמיה דרבה אמר חייב כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא לא מבעיא למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב דחייב אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב מ"ט דאמרינן הבלא דאגמא קטלה רבא משמיה דרבה אמר פטור כל דיינא דלא דאין כי האי דינא לאו דיינא הוא לא מיבעיא למ"ד [ב]תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור דפטור אלא אפילו למ"ד [ג]חייב הכא פטור מאי טעמא דאמרינן מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם ומודי אביי דאי הדרא לבי מרה ומתה דפטור מ"ט דהא הדרא לה וליכא למימר הבלא דאגמא קטלה [ד]ומודי רבא כל היכא [ה]דאיגנבה גנב באגם ומתה כדרכה בי גנב דחייב מאי טעמא דאי שבקה מלאך המות בביתיה דגנבא הוה קיימא אמר ליה אביי לרבא לדידך דאמרת מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם האי דאותביה ר' אבא בר ממל לרבי אמי ושני ליה בשנתנו לו בעלים רשות להשאיל ולימא ליה מלאך המות מה לי הכא ומה לי התם א"ל לדידכו דמתניתו אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר איכא לאותבה להיא לדידי דאמינא אנת מהימנת לי בשבועה והאיך לא מהימן לי בשבועה ליכא לאותבה כלל מתיב רמי בר חמא [ו]העלה לראשי צוקין ונפלה אין זה אונס וחייב [ז]הא מתה כדרכה הרי זה אונס ופטור ואמאי לימא ליה [ח]אוירא דהר קטלה אי נמי אובצנא דהר קטלה הכא במאי עסקינן שהעלה למרעה שמן וטוב אי הכי נפלה נמי שהיה לו לתוקפה ולא תקפה אי הכי אימא רישא [י]עלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס איבעי ליה למיתקפה לא צריכא [י]שתקפתו ועלתה תקפתו וירדה: אמר רבי יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו כו': אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אמר ליה רב שמואל בר יהודה לרב יהודה אמרת לן משמיה דשמואל חלוק היה רבי יוסי

אף

על דעת אשתו ובניו. על דעת שהנפקד מוסרו לאשתו ובניו הגדולים ואין יכולין לומר אין רצונו כו': **דיקא נמי.** דהאי דגדולים פטורין דוקא בניו נקט ולא אחרים: **דא"כ.** דלאחרים נמי גדולים פטור ליתני או שמסרן לקטנים סתמא: **בשבועה.** שלא פשע בה: **האיך לא מהימן לי.** ואני אומר שישנה בידו או אכלה או פשע בה: **פשע בה.** שלא נעל בפניה כראוי: **ויצאה לאגם.** מקום שאינה משתמרת שם אבל זאבים ולא אבל גנבים ומיהו לא אכלוה לא זאבים ולא גנבים: **ומתה.** דהוי תחילתו בפשיעה שמא יטרפוה זאבים וסופו לא אבדה באותה פשיעה אלא בדבר שהוא אונס: **לא מיבעיא למ"ד.** לקמן בפרקין (דף מב.) גבי ההוא דאותיב זוזי דפקדון בצריפא דאורבני דהויא פשיעותא לגבי נורא ונטירותא לענין גנבי ואיגנוב וגניבה לגבי שומר חנם אונס הוא: **אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב.** דהתם ליכא פשיעותא אלא לענין נורא אבל הכא איכא למימר בפשיעה מתה שאם היתה בבית לא מתה ויציאתה לאגם היא פשיעת מיתתה דשמא הבל המצוי באגם קטלה: **מה לי הכא כו'.** אבל התם גבי זוזי אם שמרם כהלכתם דקי"ל (שם) כספים אין להם שמירה אלא בקרקע לא נגנבו ואע"ג דקי"ל בצריפא דאורבני אין דרך גנבים לבקש שם מעות ואונס הוא מיהו ע"י שלא שמר כדין שמירתם אבדו אבל פרה זו אם היתה בבית נמי היתה מתה: **דאיגנבה גנב מאגם.** שזהו דבר שהוא פשיעה אבל יציאתה לאגם אע"פ שסופה מתה בי גנב חייב ולא אמר אי הוה בבית שומר נמי הוה מתה: **מ"ט.** משעת גניבה היא אבודה מן הבעלים דאי נמי שבקה מלאך המות בי גנב הוה קיימא הלכך החיוב בא לו על שעת הגניבה: **הא דאותביה ר' אבא.** לעיל מהשוכר פרה והשאילה לאחר לימא אין רצוני כו': **ושני ליה בשנתנו לו הבעלים רשות.** מאי דוחקיה לשנויי הכי נימא ליה אם אירע בה אונס אחר דמצית למימר אם היתה בביתו לא נאנסה היה חייב אבל זו מתה כדרכה מלאך המות נמי בבית שוכר קטיל לה ומדלא שני ליה הכי שמעינן למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב לא שנא אונס מלאך המות משאר אונסין: **לדידכו.** דאמריתו טעמא דשומר שמסר לשומר חייב משום אין רצוני איכא לאותובה להאיך ומאי דניחא ליה לרבי אמי שני ליה אנא לא סבירא לי לא אתקפתא ולא שינויא דלדידי דאמרי לעיל טעמא משום דלא מהימן ליה בשבועה ליכא לאותובה כלל שהרי שוכר עצמו נשבע לו כדתנן ישבע השוכר שמתה כדרכה: **העלה לראשי צוקין.** שומר שהעלה לראשי הרים חדים ומשופעים ונפלה: **אין זה אונס.** אלא פשיעה דדרכה ליפול: **הא מתה כדרכה.** כדאם הלוק: **פטור.** דהוי סופו באונס: **אוירא.** לינה: **אובצנא.** עייפות טורח המעלה: **למרעה שמן וטוב.** דדרך הרועים להעלות שם בהמות לרעות: **לתוקפה.** להחזיק בה שכן דרך הרועים: **עלתה.** מאליה: **שתקפתו.** על כרחו ועלתה ולא יכול להחזיק בה שחזקה היתה ממנו:

אף

דאם כן ליתני קטנים סתמא. וא"ת תקשה לרב וי"ל דבניו נקט לרבותא דסד"א דעל דעת בניו הקטנים נמי מפקיד דרגילות הוא שלפעמים מוסר חפציו לבניו קטנים קמ"ל אי נמי לכך נקט בניו ולא נקט קטנים סתמא משום דבעי למידק הא גדולים הוי כלכך השומרים ומותר משום דעל דעת בניו הגדולים מפקיד אבל גדולים דעלמא אסור למסור אע"פ שאינו מתחייב בכך:

את מהימנת לי בשבועה. ולכך היכא שהשומר הראשון יכול לישבע על האונס או שהיו עדים בדבר פטור ואפי' מסר לחש"ו ומתה ברשותם כיון דאף בבית שומר הראשון היתה מתה דמלאך המות מה לי הכא מ"ל התם כו' וסובר רבא שזהו טעמו של רבי יוחנן ולא כאביי דאמר משום דאין רצוני כו' וכן הלכה כרבא *ולא כר"ח דפסיק כאביי:

שהעלה למרעה שמן וטוב. דהשתא לא הוי פשיעה בהעלאה: **אי** הכי עלתה נמי. בשלמא לרבא דאמר מלאך המות כו' לא יצטרך להעמיד במרעה שמן וטוב ולכך העלה לראשי צוקין ונפלה חייב משום העלאה אע"פ שנפלה בע"כ שתקפתו וירדה ורישא דקתני אי עלתה פטור איירי שתקפתו ועלתה וכן הנפילה היתה בתקפתו וירדה כמו בסיפא אבל לאביי דאוקמה במרעה שמן וטוב ולא פשע בהעלאה וחייב משום שפשע בנפילתה דמיירי שהיה יכול לתקפה ולא תקפה א"כ רישא נמי אפי' תקפתו ועלתה אמאי פטור ליחייב משום נפילה שהיה לו לשומרה שלא תפול דמסתמא נפלה דרישא הוי כמו נפלה דסיפא שהיה יכול לתקפה ומשני נפלה דרישא מיירי שתקפתו וירדה דומיא דעלתה דמיירי דתקפתו ועלתה ולא דמיא לנפילה דסיפא וא"ת אמאי נקט ברישא עלתה ובסיפא העלה והלא אין חילוק בין העלה מדעתו לעלתה בעל כרחו ובנפילה לבד הוה ליה לפלוגי דתקפתו וירדה הוה אונס לא תקפתו חייב וי"ל דרישא נקט עלתה לגלויי דנפלה הוי בע"כ וסיפא נקט העלה לגלויי דנפלה הוי שהיה בידו לתקפה ולא תקפה דומיא דהעלה שהיה בידו וא"ת וסיפא כיון דמיירי שהיה יכול לתקפה אמאי אוקמה במרעה שמן וטוב אפילו לא היה מרעה שמן וטוב לא פשע בהעלאה כיון שהיה יכול לשומרה מנפילה וי"ל כיון דאין צורך הבהמה בהעלאה זו פושע הוא שיש לו לחוש שמא ישכח ולא ישמרנה מליפול ולכך אם מתה היה חייב:

גזל

עין משפט
נר מצוה

לא מיי' פ"ג מהל' שכירות הל' י סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סי' רצא סעי' ט:
לא ב מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעי' ו:
לב ג מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעי' ט [וסי' שג סעי' טו]:
לג ד ה מיי' שם הל' ט טוש"ע ח"מ סי' רצא סעי' י:
לד ו מיי' שם ועיין במ"מ טוש"ע שם סעי' יא:
ז [טוש"ע ח"מ סי' שג סעי' יג]:

רבינו חננאל

שיהא פקדוני ביד אחר. ופריק רבא אליבא דאביי כל המפקיד על דעת שיכנסם מי שנפקדין אצלו לבניו הגדולים ולאשתו הוא מפקיד דלא עדיף ליה ממונא דחבריה מדידיה וממונא דידיה אשתו ובניו נטרי ליה וכן הלכה דנהרדעאי דייקי מתני' כרבא. אמר רבא הלכת' שומר שמסר לשומר חייב ואפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר דעליי' עלייה לשמירתו חייב והני מילי היכא דיכול למימר אנת מהימנת לי בשבועה האיך לא מהימן לי בשבועה ואי מיתבריר דאיהו נמי הוה מפקיד גביה כגון מעשה דגינאי בההיא סבתא פטור. איתמר פשע בה ויצאת לאגם ומתה כדרכה אביי משמיה דרבה אמר חייב. רבא משמיה דרבה אמר פטור. וקיימא לן בהא כאביי דאסיקנא והלכתא תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב. ומודה אביי דאי הדרא גבי מרה פטור דהא הדרא לה. ומודה רבא היכא דגנבה גנב מאגם ומתה כדרכה בי גנב מחייב מאי טעמא אי נמי שבקה מלאך המות בי גנב הוה קיימא. מתיב רמי בר חמא לאביי העלה לראשי צוקין פי' ההרים שעולין האבנים וצורים שלו כסכינים ונפלה אין זה אונס ודייקי' מינה [א] הא מתה הוי אונס ופטור אמאי ניימא אוירא דהר קטלה ופרקי' זו אינה פשיעה שהרי העלה למרעה שמן וטוב אי הכי אפי' נפלה יהא פטור ודחינן התם מפני שהיה לו לתקפה כדי שלא תפול ולא תקפה. אי הכי הא דתנינן עלתה לראשי צוקין ונפלה הרי זה אונס אמאי הכא נמי ניימא היה לו להקפה כיון שלא תקפה מחייב ופרקי' סיפא כגון שנתחזקה עליו שהחזיק בה בכל כחו ומשכתו ועלתה ומשכתו וירדה ונפלה ומאי הוה ליה למיעבד הלכך פטור. ואע"ג דאמר רבא כל דיין דלא דאין כוותי לאו דיינא הוא לית הלכת' כוותיה דסוגיין דשמעתא כולה כאביי הוא דסלקא. אמר ר' יוסי כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו אלא תחזיר פרה לבעליה.

[א] נ"ל טעמא דנפלה הא כו'.

מסורת הש"ס

א) [ב"ק יא: טו:], ב) [ב"ק כא: נו. נח. לקמן מב. לג:], ג) [נ"ל דנגנבה יעב"ץ], ד) לקמן לג., ה) [לקמן עח.].

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה את וכו' ולא כר"ח דפסק כאביי. עיין קדושין דף נג ע"א תוס' ד"ה כיע"ל. ועיין בתשו' בנימין זאב סי' סג דף תלג ע"ב:

◆

מוסף רש"י

על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד. על דעת שלא יהא שומר נמנע מלמוסרן לאנשי ביתו הגדולים ונאמנים לו הוא דמפקיד (לקמן מב:). את מהימנת לי בשבועה. דשומר חנם נשבע שלא פשע (ב"ק יא:). לראשי צוקין. הרים חדין וגבוהין (לקמן צג.). אוירא דהר קטלה. לא מתה זו אלא מחמת אויר, לא היתה לימודה ליגדל באויר הר וקשה לה (לקמן עח.).